

ZUŘIVEC

Angry man

Šárka Kubcová

Poradna pro oběti násilí a Dětské krizové centrum NOMIA, z.ú. Hradec Králové, CZ;
e-mail: sarka.kubcova@nomiahk.cz

Psychoterapie. 14 (1), 63–67; ISSN 1802-3983

ABSTRAKT:

Děti, které žijí v rodinách, kde se odehrává násilí, jsou často odkázány samy na sebe. Potřebují proto podporu kamarádů a zejména dospělých ze svého okolí, aby prolomily mlčení, a aby jim někdo mohl pomoci. A k tomu může dětem dodat odvalu příběh malého chlapce Bóje, o kterém celý film Zuřivec vypráví. A také štěstí, pokud narazí na vnímavého a všímavého dospělého ať již v podobě psychoterapeuta, učitele, školního psychologa, vychovatelky, vedoucího v kroužku, sousedky..., kteří budou opravdu naslouchat, nepodcení situaci, ani svou intuici. Zuřivec je cenný příspěvek jak pro osvětu dětí, tak dospělých.

Klíčová slova: psychoterapie, Zuřivec, týrané děti, prevence násilí, edukační film, NOMIA

ABSTRACT:

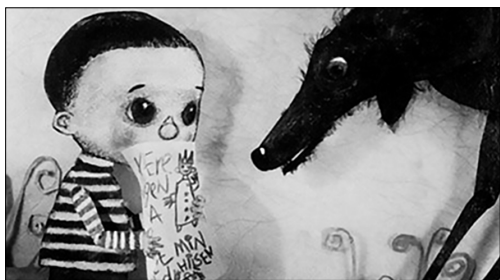
Children who live in families where vio-

lence takes place are often left to themselves. They therefore need the support of their friends and especially the adults around them to break the silence and to be able to help them. And for that, the story of the little boy Bój, about which the whole film called Angry Man is, can give children the courage. And lucky if they come across a perceptive and observant adult, whether in the form of a psychotherapist, a teacher, a school psychologist, a governess, a trainer, a neighbor... who will really listen, not underestimate the situation, or their own intuition. The Angry Man is a valuable contribution for both children and adults.

Key words: psychotherapy, Angry Man, abused children, violence prevention, educational film, NOMIA

Drahý králi! Táta nás bije. Je to moje vina? S pozdravem, Bój. Tento dotaz malého chlapce adresovaný norskému králi byl

počátkem vzniku norského animovaného filmu Sinna Mann, natočeného podle skutečné události, na základě vyprávění dětí, které zažily domácí násilí. Předlohou mu byla stejnojmenná kniha, která příběhy dětí zachytila původně. Na počátku celého příběhu stojí nešťastný malý chlapec Bój a šťastná náhoda v podobě jeho setkání s terapeutem Øivindem Aschjemem z Alternativ til Vold (Alternativa násilí). Ten se díky zápalu pro svou práci, samozřejmě osobní iniciativě a empatii, stává v životě Bóje zásadním člověkem, který nasměruje Bójův život novým směrem a vytvoří prostor pro to, aby se věci daly do pohybu směrem k naději na nový začátek a šťastný konec. Každý z nás se může stát pro někoho ve svém okolí takovým Øivindem Aschjemem. Dívejme se kolem sebe pozorně...

V souvislosti s problematikou domácího násilí a zejména pak jeho prevencí, vznikl v Norsku animovaný film a stejnojmenný program ZUŘIVEC, v originále nese název Sinna Mann. Program nabízí pomoc a návody, jak s tématem domácího násilí pracovat u dětí, aby se naplnila myšlenka primární prevence, tj. nejlépe jak předejít či alespoň zachytit tento jev ihned na počátku. Je určen především učitelům, lékařům, psychologům, psychoterapeutům, sociálním pracovníkům a dalším odborníkům, kteří pracují s dětmi a mohou být prvními osobami, které mají

šanci následky domácího násilí na dětech včas rozpoznat a pomoci jim. Ale jeho nálehavé poslání je určeno všem lidem.

ZUŘIVEC byl natočen podle skutečné události, který dal také název samotnému programu. Inspirací byl filmu čin norského terapeuta Øivind Aschjema z organizace Alternativ til Vold (Alternativa násilí), který terapeuticky pracoval se skupinou dětí, které zažily domácí násilí a za to, co se doma dělo, cítily vinu. Jedno z dětí se ho jednou zeptalo, zda o tom všem, co se u nich doma děje, a že je otec bije, ví pan král. Øivind odpověděl, že neví, ale mohou se ho zeptat. A tak společně napsali norskému králi Haraldovi V. dopis. Norský král na základě tohoto dopisu pozval všechny děti k sobě na audienci, vyslechl si pečlivě jejich příběhy a poté je ujistil, že to, co se u nich doma děje, zcela jistě není jejich vina. A jak to celé dopadlo? To vám prozradí samotný film od režisérky Anity Killiové, který můžete shlédnout v rámci školení tohoto programu, či stejnojmenná oceněná kniha od Gro Dahleové, která byla předlohou pro natočení filmu. Øivind Aschjem získal v roce 2013 za svou práci v oblasti domácího násilí od norského krále Haralda V. vyznamenání.

K tomuto edukačnímu filmu je přiložena metodika a náměty na práci s dětmi a také metodická doporučení jak pro učitele, tak školní psychology, kterých je třeba se držet, aby film místo pomoci nezpůsobil naopak dětem trauma. S ohledem na vyobrazení násilných, silně působivých scén ve filmu se jej doporučuje promítat dětem až od páté třídy. A to také až po řádné přípravě, úzké spolupráci s odborníky a vypracování rámce pro jeho promítnutí. S mladšími dětmi je vhodnější pro edukaci o tématu domácího

násilí využít již zmiňovanou knihu Zuřivec od Gro Dahleové. Film ZUŘIVEC je určen také pro přímou psychotherapeutickou práci v individuálních, párových a skupinových aranžmá. Tímto značně překračuje pouhou edukaci. S klienty se probírají třeba i jen jednotlivé sekvence a v terapiích se s tím dále pracuje.

Film obsahuje emočně silné scény a je proto bezpodmínečné, aby po jeho zhlédnutí byl prostor pro diskuzi o tom, co se ve filmu odehrávalo, co jsme viděli. Doporučuje se, aby školy, které chtějí film promítat dětem, úzce spolupracovaly s dalšími odborníky. Pro inspiraci uvádíme, že v Norsku se podobný koncept prováděl například i v mateřských školách s pětiletými dětmi. Pedagogové s dětmi četli knihu po jed-

notlivých kapitolách a děj jim vysvětlovali. Při práci s mladšími dětmi je důležité jim hned na počátku říci, že příběh skončí šťastně, že vše dopadne dobře.

Film ZUŘIVEC je na originálním DVD rozdělen do šesti kapitol. První z nich je úvodní scéna, která připravuje diváka na následující děj. U filmu ZUŘIVEC je zásadní, aby od samého počátku bylo jasné, že se nejedná o běžnou pohádku! Úvodní scéna dává tušit, že příběh bude vážný. Film od počátku popisuje hlavní téma, násilí, a ukazuje, jak Bój prožívá nevyzpytatelnost otce a nepředvídatelnost jeho zlostných výbu-

chů. Což vykresluje velmi detailně scéna druhá, kdy Bój chodí kolem tatínka po špičkách a snaží se odhadnout, jakou náladu asi má. Maminka pečlivě prostírá stůl, ale je velmi nervózní, jako by něco bylo ve vzduchu, v očekávání něčeho zlého, zavírá okna, aby nebylo vidět dovnitř. Otec sedí na křesle a rytmicky zarývá nehty do opěradel křesla a vidíme, jak se postupně mění v „Zuřivce“. Maminka chce Bóje ochránit a posílá ho rychle do pokojíčku. Bój slyší skrze zavřené dveře, jak tatínek křičí a bije maminku, která nařiká. Je schovaný pod peřinou, bojí se a situaci nechápe, snaží se najít vysvětlení, proč se jim tak hrozná věc děje a klade vinu sobě, slibuje, že se bude více snažit doma pomáhat, že nebude rušit... Třetí kapitola vyobrazuje typickou scénu, kdy agresor je po záchvatu vyčerpaný. Bój slyší, že situace se uklidnila a vchází do obývacího pokoje, kde sedí vyčerpaný otec, který pláče a slibuje, že už nikdy nic takového neudělá, že už se nikdy nerozzlobí. Matka otce utěšuje a ošetřuje ho, ač sama je zraněná, ale přežila. Před Bójem otce omlouvá. Bój to ale už nepřijímá, neboť si uvědomuje, že by maminka také nemusela přežít; stejně jako zlatá rybka, jejíž akvárium otec při záchvatu vzteku rozbil a ona na zemi uhynula. Čtvrtá kapitola zachycuje opět typickou reakci agresora: otec přichází druhý den domů, elegantně oblečen, jako by se nic nestalo, a s kupou dárků, aby si tak získal odpuštění. Bój však dárky nedokáže přijmout, má z otce strach a utíká ven na čerstvý vzduch, aby neomdlel z toho všeho tlaku, strachu, který cítí a usedá na trávu. Zvenku se dívá na jejich dům, který je z tohoto pohledu zdánlivě stejný, jako všechny ostatní. Oslovuje ho stará paní, která vedle na zahradě zalévá záhon,

zda je vše v pořádku. Chlapec se jí zdá smutný, nereaguje na její snahy ho rozesmát. Bój odpovídá, že je všechno v pořádku. Najednou k němu přibíhá jeho psí kamarád, který nese obálku a tužku a povzbuzuje Bóje, aby o tom, co se mu děje, napsal, a nejlépe samotnému norskému králi. Bój tak činí, ale trápí ho, že prozradil velké tajemství. V páté kapitole přijíždí norský král na popud Bójova dopisu k němu domů. Děkuje Bójovi za jeho statečnost a chválí ho, že si tak strašné tajemství nenechal pro sebe, že udělal velmi dobře, že poslechl svou intuici, která mu říkala, že u něj doma není vše v pořádku. Král přikáže otci, aby si klekl a Bójovi se za své chování omluvil. Král je i pro otce velkou autoritou a zmenšuje se před ním tak, že je menší než Bój. Král ví, že má-li být Bój a jeho maminka v bezpečí, musí se tatínek na nějakou dobu odstěhovat k němu na zámek, aby poznal sám sebe a Zuřivce, kterého má v sobě. To mu pomůže stát se šťastným a jistějším mužem. V poslední kapitole je vyobrazena Bójova nedělní návštěva tatínka v zámecké zahradě, kde společně pouštějí draka a smějí se. Avšak drak uvízne mezi větvemi stromu a roztrhne se. Bój se lekne, že se tatínek opět rozzuří, ale ten se za dobu pobytu na králově zámku mnohé naučil a už nezačíná zuřit. Naopak, vyleze pro draka na strom a spraví ho. Bój se po dlouhé době odváží být u tatínka v náručí. Ale čas návštěvy vypršel, Bóje přišla vyzvednout maminka, která za tatínkem do zahrady nešla. Tatínek Bójovi děkuje za návštěvu, a když ho vyprovází, vidí v bráně také maminku, které podává květinu. Ta však již s Bójem odchází a nevidí ho a král tatínka zadržuje, aby nevyběhl ze zámku za nimi, a vlídně ho odvádí zpět do zahrady,

Šárka
Kubcová

PhDr., Ph.D. Působí jako psychoterapeutka, etopedka, pedagožka a koučka v Poradně pro oběti násilí a Dětském krizovém centru NOMIA, z.ú. v Hradci Králové, a také ve své soukromé praxi. Studovala na Univerzitě v Hradci Králové a následně na Univerzitě Karlově v Praze, kde úspěšně absolvovala doktorské studium, a kde také obhájila rigorózní práci. Podílí se na terapeutickém programu narativní práce s agresí. Je frekventantkou psychoterapeutického výcviku KBT u prof. Jána Praška.

kde se musí ještě mnohému naučit, aby Zuřivce zvládl. Konec je tedy otevřený, a to zcela záměrně. U této problematiky nemůžeme totiž nikdy zaručit, jak celý příběh nakonec doopravdy dopadne. Příběh o Bójovi je skutečný. Některé příběhy, které se skutečně dennodenně odehrávají, nejsou tak smutné, některé naopak smutnější a mnohem horší. Je však zcela jisté, že taková tajemství nesmí zůstat utajena. A stejně tak jisté je, že i my tyto příběhy můžeme ovlivnit tím, že nebudeme lhostejní k tomu, co vidíme, slyšíme, tušíme...

Pro školení programu ZUŘIVEC má v ČR akreditaci například nezisková organizace NOMIA, z.ú. z Hradce Králové. Nad školením nese záštitu Úřad vlády ČR a norská Alternativ til Vold (Alternativa násilí) a má akreditaci MŠMT. Absolven-

ti obdrží po jeho úspěšném zakončení certifikát, na jehož základě získají přístup ke stažení a budou moci využívat film k edukačním aktivitám a prevenci domácího násilí. NOMIA prošla kompletním školením ZUŘIVEC, jehož první část proběhla ve spolupráci s norskou organizací Alternativ til Vold v Praze a druhá část v norském Oslu. Stala se tak akreditovaným centrem programu ZUŘIVEC.

Zuřivec je cenný příspěvek jak pro osvětu dětí, tak dospělých. Děti, které žijí v rodinách, kde se odehrává násilí, jsou často odkázány samy na sebe. Potřebují proto podporu kamarádů a zejména dospělých ze svého okolí, aby prolomily mlčení, a aby

jim někdo mohl pomoci. A k tomu může dětem dodat odvahu příběh malého chlapce Bóje, o kterém celý film Zuřivec vypráví.

Pokud jste se dostali do tíživé životní situace, či víte o někom, kdo se v ní nachází, neostýchejte se na NOMII či jakoukoliv jinou organizaci včas obrátit. Jsou tajemství, která nesmí zůstat utajena!

